

[Ministeren for Grønland.]

give vanskeligheder. Det er da klart, at det vil give vanskeligheder, som vi kommer til at rette på senere, både i administrationen og formentlig også i lovgivningen. Vi begiver os ind i et nyt system, men vi har altså i fællesskab fundet, at det var rigtigt at gøre dette, og jeg anerkender meget hr. Lembourns sidste betragtninger om, at vi hidtil har været enige om, at det er ønskværdigt — det skal der ikke være tvivl om. Lad os nu tage tingene, som de kommer, og gøre, hvad vi kan for at få det til at gå så gnidningsløst som muligt; men love, at vi ikke vil få vanskeligheder, tror jeg ikke jeg kan.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til fredningslov for Grønland.

(Lovforslaget (nr. 58) findes i tillæg A. sp. 1005, fremsættelsen i tidenden sp. 924).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Jørgen Peder Hansen (S):

Jeg skal på socialdemokratiets vegne give tilslutning til det lovforslag, som ligger foran os. Det er et velforberejdet lovforslag, som har været undervejs temmelig længe, men der er også tradition for, at lovforslag vedrørende Grønland forberedes omhyggeligt, akkurat som tilfældet er her.

Lovforslaget har desuden været til grundig behandling i Grønlands landsråd, som har haft indvendinger mod visse dele af det, og der er, som lovforslaget nu er udformet, absolut taget hensyn til de indvendinger, man har haft fra grønlandsk side.

Det er et efter min mening meget klart lovforslag. Hvor vi her i landet opererer med tre omfattende, brede lovgivninger,

har man for Grønlands vedkommende vedrørende naturfredningsspørgsmålene fået sammenkoblet alle de forskellige problemkomplekser i én lovgivning, og det synes jeg der er grund til at glæde sig over, fordi det giver efter min opfattelse lettere administration. Det er nu engang vejen til på fredningsområdet at få opbakning fra befolkningen for lovgivningen, og dette er meget væsentligt efter min opfattelse. Vi ser desværre ofte, hvorledes naturfredningsspørgsmål, store som små, ikke skaber det tillidsforhold imellem befolkningen og myndighederne, som man bør tilstræbe, men derimod et modsætningsforhold. Det går endda så vidt — det vil jeg gerne have lov til at nævne ved denne lejlighed — at vi ser formænd for fredningsudvalg, dommere, som truer med afbrænding af visse områder ved militærets hjælp. Det er vi da heldigvis fritaget for, når det drejer sig om Grønland.

Jeg skal ikke komme ind på enkeltheder i lovforslaget, men vil bare sige, at det er en væsentlig ting efter min mening, at et folk — det gælder også det grønlandske — så klart som muligt kender sin egen identitet, har en så klar opfattelse som muligt af sin egen historie. Det har man naturligvis haft mulighed for tidligere i Grønland at erkyn- dige sig om, men mulighederne har været meget spredte. Nu har man fået det samlet i en enkelt lovgivning, som er yderst hensigtsmæssig.

Noget, man drøftede i forbindelse med kommissoriet, da Grønlands lovudvalg i sin tid skulle nedsættes, var spørgsmålet om forureningsproblematikken på Grønland. Den trænger sig jo stærkt på, ikke mindst på grund af den kraftige udvikling, der finder sted i disse år. Dette spørgsmål om forureningen er ikke omfattet af lovforslaget, og jeg vil derfor gerne spørge ministeren, da det var meningen, at man skulle vende tilbage til det, om ministeren har noget at fortælle folketinget vedrørende dette problem.

En særlig ting i lovforslaget, som man kan glæde sig meget over, synes jeg er, at man har et særligt afsnit om en nationalpark på Grønland. Det er et storslået kompleks, der her er tale om, og det er derfor rimeligt, at det får sin egen plads i lovforslaget. Jeg vil gerne gratulere ministeren med, at han får lejlighed til at føre dette store spørgsmål

[Jørgen Peder Hansen.]

igennem. Jeg tror, det er en væsentlig ting for eftertiden, vi her beskæftiger os med i dag. Det er ikke et spørgsmål, der optager sindene så stærkt som det forrige, om skatten, men i det lange perspektiv tror jeg, det er noget særdeles skelsættende, vi her beskæftiger os med, og i virkeligheden noget, der er meget mere betydningsfuldt end det, vi behandlede før.

Jeg kan sige til ministeren, at vi vil medvirke til at få gennemført dette lovforslag så hurtigt som muligt.

Dohrmann (FP):

Fremskridtspartiet kan stort set gå ind for det af Grønlandsministeren fremsatte lovforslag. Når jeg siger stort set, er det, fordi der i bemærkningerne står, at der påtænkes knyttet en akademisk uddannet medarbejder samt en tekniker til museets afdeling for fortidsminder, og at der på længere sigt skal ansættes flere medarbejdere, samt at der skal foretages flere rejser til og fra Grønland, alt sammen for en pris af ca. 125.000 kr. målt i 1971-priser. Jeg må henstille til ministeren, at vi både her og fremover får de rigtige tal frem.

Brixtofte (V):

Forslaget til fredningslov for Grønland vurderes med stor interesse og stor sympati. Det er meget vigtigt at sikre en regulering af udviklingen i Grønland på et så tidligt tidspunkt, at man kan forhindre ødelæggende indgreb i den storslåede natur. Allerede på nuværende tidspunkt har byudviklingen medført, at der er indtruffet en uønskelig landskabelig forringelse og dermed en forringelse af borgernes rekreative muligheder.

Fredningsloven skal afløse spredte landsrådsvedtægter og ministerielle bekendtgørelser på visse områder. I modsætning til i Danmark, hvor vi har flere love, vil man for Grønland samle det hele i én lov. Det skulle give muligheder for en enklere administration, end det er tilfældet i Danmark, hvor kompetencen er fordelt over flere ministeriers områder.

Det er endvidere betryggende, at lovforslaget er tiltrådt af landsrådet efter en meget grundig behandling, der har givet anledning til flere ændringer i forhold til det oprindelige lovforslag.

På denne baggrund kan jeg på venstres folketingsgruppes vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling i udvalget.

Svend Haugaard (RV):

Det radikale venstre er enig i, at det er afgørende vigtigt, at man får en mulighed for igennem en fredningslov at beskytte både fredningsværdige gamle bygninger, oldtidsminder, fossilt materiale og da også i høj grad den grønlandske natur, herunder dens flora og fauna.

Af oldtidsminder er der af gode grunde forholdsvis få. Det er ufatteligt, når vi ser dem, at det har været muligt for mennesker for tusinder af år siden at eksistere under de vanskelige vilkår, men så meget desto mere er der grund til at frede disse minder om overlevelsesvilje.

Det er også vigtigt, at de fossile fund af både botanisk, zoologisk og mineralogisk art bliver sikret. Vi må regne med, at med den søgen, der er efter råstoffer i øjeblikket, vil der blive gjort nye fund, og det er rigtigt, at de bliver sikret til museerne.

Det bliver nok lidt svært at vurdere, hvad der er anmeldelsespligtværdigt, og hvad der ikke er det, og jeg formoder, der må en eller anden form for oplysningstjeneste til herom.

Også den arktiske flora og fauna er meget sårbar, og der er behov for at beskytte den både i enkelttilfælde og i høj grad også i en samlet naturpark, som der her er forslag om, et forslag, vi hilser med glæde.

De moderne tekniske metoder med helikoptere, snescootere og forskelligt andet giver mulighed for rovdrift og eventyrjagt som aldrig før, og det kan betyde risiko for udryddelse af visse dyrearter.

Det er jo sådan, at levevilkårene på Grønland ofte kan være temmelig karrige, og det må være rigtigt, at det, der findes af fangstmuligheder, er forbeholdt den lokale befolkning. De må så afgjort have fortrinsret og i en række tilfælde eneret.

Også ud fra dette hensyn er der brug for en totalfredning af bestemte områder, der kan være reservat, og som sørger for, at bestanden holdes ved lige. Som helhed kan vi anbefale forslaget. Der kan være enkelte ting, vi vil spørge nærmere om i udvalget, f. eks. spørgsmålet om, hvorfor oldtidsminder skal anmeldes til rigsantikvaren og ikke sorteres under nationalmuseet, når de øvrige

[Svend Haugaard.]

områder sorterer under henholdsvis botanisk, zoologisk og mineralogisk museum. Vi mener at vide, at der sker en opdeling af rigsantikvarens opgave ved, at en del af det indgår under miljøministeren, men det er altså et spørgsmål, vi vil se på i udvalget.

Lembourn (KF):

Det er et godt lovforslag; det kan det konservative folkeparti tilslutte sig. De tidligere ordførere har fremført alle de fornuftige argumenter, der kan fremføres, så jeg skal ikke føje flere til.

Jeg er glad for, at man har ændret i forhold til det første udkast med hensyn til Scoresbysundproblemet, og jeg håber, at man vil administrere dette smidigt. Det er en lille befolkning, som lever af fangst, og der kan komme problemer med hensyn til fredningen og denne befolknings fangstmuligheder, men jeg kan altså forstå på bemærkningerne, at det vil man se smidigt på.

Og så lige til sidst: kunne man ikke klare administrationen med det personale, man har på nationalmuseet i forvejen? Regeringen har jo indført et personalestop.

Poul Boeg (CD):

Centrum-demokraterne hilser dette forslag til en fredningslov for Grønland med glæde; ikke mindst finder vi, ligesom den socialdemokratiske ordfører, at denne plan om en nationalpark er en prisværdig og stortilet plan. Vi finder det i det hele tilfredsstillende, at man således her i tide får lavet en samlet fredningslov for alt det meget, der kan være tale om, bygninger, natur, dyreliv, planteliv, oldtidsminder osv.

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Jørgen Peder Hansen, sammenlignede med danske forhold, og det kunne jeg for så vidt også have lyst til at gøre ganske kort, nemlig ved at komme med et lille hjertesuk over, at det ikke er lykkedes os i det sydlige Danmark i tide at få en tilsvarende effektiv fredningslov.

Vi lægger naturligvis endelig vægt på, at det grønlandske landsråd er enig i lovforslaget i den form, det nu har, og centrumdemokraterne kan således i det hele støtte lovforslaget.

Poul Dam (SF):

Dette lovforslag er jo blevet grundigt forberedt gennem snart 5 år, og jeg synes, at resultatet ser godt ud. Vi får nu en samlet fredningslov, der omfatter alle de forskellige interesser, man må tage hensyn til ved fredning, og den er efter min mening et udmærket grundlag for beskyttelsen både af de historiske og de naturmæssige værdier i Grønland. Der kan være detaljer, vi kan se nærmere på, men det har vi jo udvalget til.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Idet vi i kristeligt folkeparti tænker tilbage på de mange forskere, som med bistand fra grønlændere har gjort et stort arbejde for at fortælle os om Grønlands fortid, er det med glæde, vi ser på dette forslag til fredningslov for Grønland. Landet har nu i 20 år været åbent for alle, og med en stadig stigende turisme kan der være stor fare for, at mange ting bliver ødelagt deroppe. Det er også glædeligt, at man vil frede dyrelivet. Vi ved, det her som andre steder er i stor fare for at lide uoprettelige skader. Derfor er det med en særlig glæde, vi ser, at der også er tænkt på oprettelse af en nationalpark. Vi tænker også på bevarelsen af f. eks. varderne, der har været med til at fortælle os mange historiske ting.

Vi kan helt gå ind for de i forslaget nævnte erstatningsbestemmelser og bestemmelser til løsning af protestsituationer i anledning af en fredningssag.

Det er for os meget vigtigt, at lovforslaget bygger på et arbejde udført af det grønlandske lovudvalg, hvori grønlænderne selv har haft sæde, og vi ser også, at landsrådet anbefaler forslaget.

Vi anbefaler lovforslaget til velvillig udvalgsbehandling.

Fuglsang (DKP):

Vi finder det, som de tidligere ordførere, naturligt og rigtigt, at der gennemføres en fredningslov for Grønland, og for så vidt kan vi støtte det fremsatte lovforslag, men vi ville ikke have noget imod, at det gennemgår en vis ansigtsløftning, inden det vedtages endeligt.

Forslaget inddrager, som det siges af ministeren både i fremsættelsen og i bemærk-

[Fuglsang.]

ningerne, et nyt område under fredningslovgivningen, og det skulle gøre det muligt, sådan som der også i nogen grad er forsøgt på det, at skabe en på én gang sammenfattende og enkel og forståelig lovgivning uden alt for mange smuthuller. Det er af betydning, bl.a. fordi netop Grønland udgør et af de efterhånden ikke alt for mange områder på kloden, som for betydelige deles vedkommende er relativt uberørte. Men vi ved jo også, at Grønlands natur trues fra forskellig side, bl.a. af forurening mange steder.

Endelig bør der ved en lovgivning, der drejer sig om Grønland, i så vidt omfang som overhovedet muligt tages hensyn til den grønlandske befolknings mening og interesser. Det er en af de ting, som man muligvis burde drøfte i udvalget, for det forekommer mig, at man lægger alt for mange afgørelser i hænderne på landshøvdingen, afgørelser, der efter min mening rettelig hører hjemme i grønlændernes og i deres valgte organers hænder.

Der tales i kapitel IV om den så ofte omtalte nationalpark i Nordøstgrønland. Jeg tør ikke sige, om dens grænser og udstrækning helt er i overensstemmelse med den lokale befolknings mening. Men i alle tilfælde siges det om denne nationalpark i § 20 ret så klart, at ethvert indgreb, som medfører forandringer i naturen, er forbudt, og det siges også afsvækkende i § 20, at ministeren her kan gøre undtagelser. Om disse undtagelser siger bemærkningerne, at det kan dreje sig om tilladelser og koncessioner i henhold til lov om mineralske råstoffer inden for nationalparkens område. Nu er vi jo principielt modstandere af, at Grønlands naturrigdomme på den ene eller på den anden måde overlades til danske eller multinationale selskaber, og vi mener derfor ikke, at dette bør afgøres af en dansk minister. Men for at tage det lovforslag, vi behandler her, så burde der i hvert tilfælde klart pålægges erhvervsvirksomheder i Grønland det fulde ansvar for forurening og fuld erstatningspligt for den ved forurening forvoldte skade.

I § 4 siges det, at det er rigsantikvaren, der afgør, hvor fund af historisk eller kulturhistorisk interesse bør anbringes. Dog siges det sådan, at de fortrinsvis bør anbrin-

ges i Grønland. Jeg mener, at sådanne fund principielt skal blive i Grønland, idet det dog er det grønlandske folks historie og kultur, det drejer sig om, og det bør i alle tilfælde være grønlandske organer, der bestemmer, hvor fund skal anbringes. Fremfor at føre mere til Danmark, end vi har i øjeblikket, må man jo tænke på, at der kunne opstå problemer med de samlinger, som allerede er ført til Danmark, og vi skulle nødig igen placeres i en så lidet ærefuld situation som den, der opstod i forbindelse med de islandske håndskrifter. Som det var tilfældet med de islandske håndskrifter, var det dog mere naturligt, at folk fra Danmark eller den øvrige verden, der ville studere grønlandske forhold, tog derop og studerede dem i landet selv, fremfor at grønlænderne i givet fald skulle tage herved for at studere deres eget lands forhold.

Poul Westergaard (DR):

Retsforbundet har jo ikke haft mulighed for at medvirke ved forberedelsen af dette forslag til en fredningslov for Grønland. Så meget mere føler jeg anledning til at give udtryk for min og min gruppes anerkendelse af det stykke arbejde, der er lavet her, og som har resulteret i dette lovforslag. Vi synes også, at der er et tydeligt behov for en sådan lovgivning, og vi har forstået, at der nu er tilslutning til lovforslaget også fra det grønlandske landsråds side. Ganske særlig synes jeg, at der er grund til at glæde sig over den foreslåede nationalpark, naturpark, i Nordøstgrønland til bevarelse af dette områdes naturtilstand og naturværdier.

Lovforslaget vil altså også kunne få min gruppes støtte.

Lars Emil Johansen (Grønl.):

Jeg er glad for, at vi nu får en fredningslov i Grønland, bl.a. fordi vi i flere henseender trænger til en hel del fred i Grønland. Jeg vil gerne understrege, at det er overordentlig vigtigt, at der nu tages skridt til at lave fredningsbestemmelser for Grønland, ikke mindst ud fra den betragtning, at en sådan fredningslov må opfattes som en garant for, at udviklingen i Grønland ikke kommer til at medføre, at vigtige sider af Grønland enten forsvinder i det uvisse eller bliver nedbrudt som følge af udviklingen.

Det må efterhånden være almindelig be-

[Lars Emil Johansen.]

kendt, at vi grønlændere nu er kommet til det udviklingsstade, hvor vi måske mere end nogen sinde er begyndt at fatte levende interesse for vort lands rigdomme, hvad enten det drejer sig om naturrigdomme i form af mineralforekomster eller andre rigdomme af mere kulturhistorisk og erhvervspræget karakter. Den stigende interesse for Grønlands potentielle naturrigdomme har bl. a. medført, at det er blevet meget vigtigt for os at få mulighed for at bevare Grønlands natur, som den har været hidtil, og ikke at få den ødelagt. Dette skal ganske naturligt ses i sammenhæng med vor erhvervsmæssige afhængighed af det dyreliv, der findes i den grønlandske natur.

Der sker for tiden en efter grønlandske forhold voldsom aktivitet med hensyn til eftersøgning af mineraler og olie, og man ved fra erfaringerne fra andre arktiske områder, at er der først investeret store penge i områderne, ja, så er det også meget vanskeligt at gennemføre fredninger. Det er bl. a. på denne baggrund, jeg fra grønlandsk side må hilse den i lovforslagets kapitel IV omtalte naturpark med tilfredshed, idet det er min vurdering, at en fredning af et så enormt område har sin meget store betydning for det grønlandske fangererhvervs fremtidige eksistensmuligheder.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, har den geografiske udstrækning af naturparken været genstand for kritik i landsrådet, men efter forskellige rådslagninger med landsrådets videnskabelige rådgivere nåede man til alt held til en ordning, der tilgodeser de interesserede parter interesser, nemlig de grønlandske fangstinteresser på den ene side og de videnskabelige interesser på den anden side.

Med hensyn til bestemmelsen i § 20, stk. 2, hvorefter ministeren for Grønland skal kunne gøre undtagelser fra lovens bestemmelser om forbud mod bl. a. enhver form for jagt i naturparkområdet, vil jeg imidlertid finde det nødvendigt med en klarere formulering, hvoraf det skal fremgå, at ministeren kan gøre undtagelser, når det drejer sig om traditionel jagt og traditionelle metoder. En sådan klarere formulering i selve loven ville virke som en sikring mod, at fredningsbestemmelserne kommer til at virke alt for

indskrænkende på de grønlandske fangeres i forvejen meget begrænsede muligheder.

Men set under ét er jeg altså tilfreds med naturparkbestemmelsen og vil hilse den med tilfredshed.

Med hensyn til lovforslagets andre afsnit vil jeg nøjes med at gøre en enkelt bemærkning.

Lovforslagets § 4, stk. 2, indeholder følgende sætning:

„Fund skal fortrinsvis forblive i Grønland.“

I den anledning vil jeg bemærke, at jeg finder ordet „fortrinsvis“ overflødigt, og vil gerne anmode om at få det fjernet, således at der kommer til at stå, at fund skal forblive i Grønland, medmindre Grønlands landsråd finder anledning til at dispensere fra en sådan ordning.

Fund af kulturhistorisk betydning kan i fremtidens Grønland komme til at spille en stor rolle inden for den grønlandske uddannelse og forskning, hvorfor der i forbindelse med dette lovforslag må tages en principbeslutning om, at fund af kulturhistorisk og anden betydning forbliver i Grønland. Desuden må der træffes en principbeslutning om, at genstande af grønlandshistorisk betydning, som indtil i dag har været anbragt på diverse museer her i Danmark, overføres til Grønland snarest muligt.

Når jeg formulerer det så stærkt, at jeg siger, at alle fund, der i dag befinder sig på danske museer, skal overføres til Grønland, er det ud fra den tankegang, at når jeg beder om det hele, får jeg måske det halve. Det kan ligeledes anføres, at en sådan beslutning også vil få sin store betydning for den turisme, der efter alt at dømme vil komme til at udvikle sig i Grønland i de kommende år.

Med disse bemærkninger skal jeg til sidst tilsige min støtte til lovforslagets grundideer og vil være medvirkende til lovforslagets velvillige og realistiske udvalgsbehandling.

Ministeren for Grønland (Holger Hansen):

Jeg kan med glæde sige tak til alle ordførerne og har sådan set lyst til i samme åndedræt at takke dem, der står bag ved dette lovforslag, som jo repræsenterer et stort arbejde på embedsmandsplan og hos enkeltpersoner, som har haft store visioner, som vi

[Ministeren for Grønland.]

nu her er i færd med at lovgive om. Jeg vil naturligvis også takke Grønlands landsråd, som har behandlet denne sag og behandlet den grundigt. Jeg har ikke så farlig mange bemærkninger at gøre derudover, idet det er rimeligt, at vi behandler alle detaljerne i udvalget, men jeg skal dog gøre nogle få bemærkninger om nogle få af de ting, der er blevet berørt.

Hr. Jørgen Peder Hansen spurgte til den almindelige forureningsbekæmpelse. Jeg vil gerne sige, at der foregår et samarbejde mellem Grønlandsministeriet og miljøministeriet på dette område, og det skal bestemt ikke nu blive indsnævret. Jeg er helt klar over, at der er nogle særlige grønlandske problemer. Til gengæld må vi have lov til at sige, at heldigvis er der ikke så vanskelige og så moderne problemer i Grønland, i hvert fald ikke ret mange steder, som vi kender dem henede; jeg tænker på stærke røggerer og mere af den slags. Men jeg skal så i samme åndedræt sige, at vi under de klimatiske forhold, der findes i Grønland, jo skal være særlig agtpågivende og særlig varsomme, fordi omsætningshastigheden i naturen er langsommere, jo lavere temperaturerne er. Må jeg hertil føje den bemærkning, at jeg tror at måtte have lov til at sige, at de steder i Grønland, hvor der er kommet virksomheder i gang af utraditionel art, har man fra Grønlandsministeriets side været overordentlig agtpågivende netop over for disse ting. Jeg deler alle de betragtninger, der er gjort om det storslåede i nationalparken. Jeg tror, at vi fra dansk side — må jeg uden nogen form for malice føje til — her sådan næsten gratis kan lave noget enestående, det skal det ikke blive ringere af. Noget enestående i verden, som jeg også nok tror at man uden for Danmarks grænser vil vide at sætte meget højt.

Hr. Dohrmann var ligesom lidt ironisk over for bemærkningerne til lovforslaget og hævdede, at man ikke havde givet de rigtige oplysninger. Det vil jeg gerne tilbagevise og bede hr. Dohrmann læse bemærkningerne én gang til. Så skal det nok vise sig, at det, der er skudt på, er det nærmeste år efter det kommende, og de økonomiske oplysninger dér skal nok vise sig at være rigtige, naturligvis med det forbehold, at der jo nok på disse områder vil ske prisstignin-

ger med samme hast, som det desværre sker, når det drejer sig om priser henede.

Flere af ordførerne var inde på spørgsmålet om, hvorvidt den lokale befolknings interesser — og her taler vi om Scoresbysundområdet — er tilgodeset ved grænsedragningen. Hr. Lembourn var specielt inde på spørgsmålet om, at vi jo ikke hermed skulle afskære traditionelle jagtmarker osv. Jeg må anse formuleringen af lovforslaget og også de bestemmelser, hvorefter ministeren for Grønland kan gøre undtagelser, som netop sigtende på sådanne ting, men også på andre naturligvis, for der kan jo opstå andre interesser i disse områder. For mig er det en given ting, at den traditionelle fangst, der måtte have været i disse områder, naturligvis skal fortsætte. Det kan ikke være meningen, at man skal drive ganske få mennesker ud af deres naturlige fangstområder.

Så kan jeg ikke nære mig for at sige til hr. Poul Boeg, som i øvrigt var så venlig at give tilslutning, at man måske kan udstøde et suk over, at vi i Danmark måske ikke har været så tidligt fremme. Nu har jeg jo også med fredning at gøre i en anden egenskab, nemlig som miljøminister, og jeg må nok have lov til at sige, at vi i Danmark har haft en fredningslovgivning, som vel ikke ret mange lande i verden har haft magen til. Jeg mener altså, at nok kan vi sukke, men det er ikke helt galt, og det er vor opgave at søge at bevare et greb om disse ting, som er i pagt med en moderne tid.

Hr. Fuglsang kritiserede lidt, at landshøvdingen var så stærkt fremme i dette billede. Jeg synes ikke, denne kritik er berettiget, men det er da klart, at man kan diskutere dette i udvalget. Det er ikke min fornemmelse, at de beføjelser, som er tillagt landshøvdingen som statsembedsmand, med rette kunne overføres til landsrådet. Jeg har heller ikke noget indtryk af, at landsrådet måtte ønske noget sådant. Men bevares, lad os kigge på det under udvalgsarbejdet.

Flere ordførere var inde på spørgsmålet om, at effekterne burde blive i Grønland. Som bestemmelsen er udformet, står der jo, at de som hovedregel eller fortrinsvis skal forblive i Grønland. Jeg anser dette for at være en klar og en stram bestemmelse, og det eneste forbehold, der sådan set er føjet til i bemærkningerne, er jo, at hvis det drejer

[Ministeren for Grønland.]

sig om naturvidenskabelige fund, som kan behandles, eller som kan undersøges andre steder, må en undtagelse være naturlig. Det er klart, at også dette kan vi diskutere, men jeg er da i hovedsagen enig med hr. Lars Emil Johansen i, at effekter af kulturhistorisk værdi, der findes i Grønland, bør blive dér.

Hr. Lars Emil Johansen gik så videre ad samme gade, og det skal jeg nok afstå fra at udtale mig sådan voldsomt om. Det er jo kulturministerens område. Hr. Lars Emil Johansen nævnte, at effekter, som nu be-
fandt sig i Danmark, burde overføres til Grønland. Jeg skal afstå fra at gå ind i en debat om det, men helt enkelt er dette problem i hvert fald ikke.

Min sidste bemærkning gælder § 20, stk. 2, hvorefter ministeren får en mulighed for at dispensere, for at gøre undtagelse. Jeg har nævnt dette med fangerne i Østgrønland. Jeg tror, at denne bestemmelse er rigtig. Hvis vi skal kunne håndtere dette meget store område, er det klart, at ministeren må have en mulighed for at kunne tillade aktiviteter, men han vil altså til gengæld også have en forpligtelse til kun at tillade de aktiviteter, som er rimelige og nødvendige, og til kun at give dispensationer, når det ud fra en helhedsbetragtning skønnes at være rigtigt at give dem. Jeg tror ikke, denne paragraf vil komme til at volde nogen vanskeligheder.

Jeg takker for tilslutningen.

Dohrmann (FP):

Jeg kan berolige Grønlandsministeren med, at jeg nu har læst det én gang til, og der står altså i bemærkningerne, at man påtænker tilknyttet en akademisk uddannet medarbejder og en tekniker plus — og nu kommer det altså — rejser og ophold, alt sammen for en forventet pris af 125.000 kr.

Ministeren for Grønland (Holger Hansen):

Det skal være meget kort. Jeg beder stadig væk hr. Dohrmann læse det én gang til.

De 125.000 kr. går på det følgende finansår, altså 1975-76, og derefter står der i sidste punktum:

„På længere sigt må det forventes, at der vil blive behov for yderligere medarbejdere - - -“, og så kommer dette med rejser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte angående forslag til lov om ændring af lov for Grønland om kommuneskat. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folketingsvalg i Grønland.

(Lovforslaget (nr. 59) findes i tillæg A. sp. 967, fremsættelsen i tidenden sp. 926).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Tastesen (S):

Jeg kan på socialdemokratiets vegne give tilslutning til, at vi nu i den sidste del af det danske rige afskaffer princippet med flertalsvalg i enkeltmandskredse og går ind for forholdstalsvalget. Dermed har vi vel historisk i Danmark sagt et endeligt farvel til flertalsvalg i enkeltmandskredse, som naturligvis har en betydningsfuld parlamentarisk baggrund ved begyndelsen af dansk parlamentarisk liv.

Forholdstalsvalget fører til, at Grønland i princippet bliver ligestillet med to andre geografisk afsondrede områder, Færøerne og Bornholm, hvor man ligeledes vælger 2 medlemmer ved forholdstals-